

1.3 Clubs

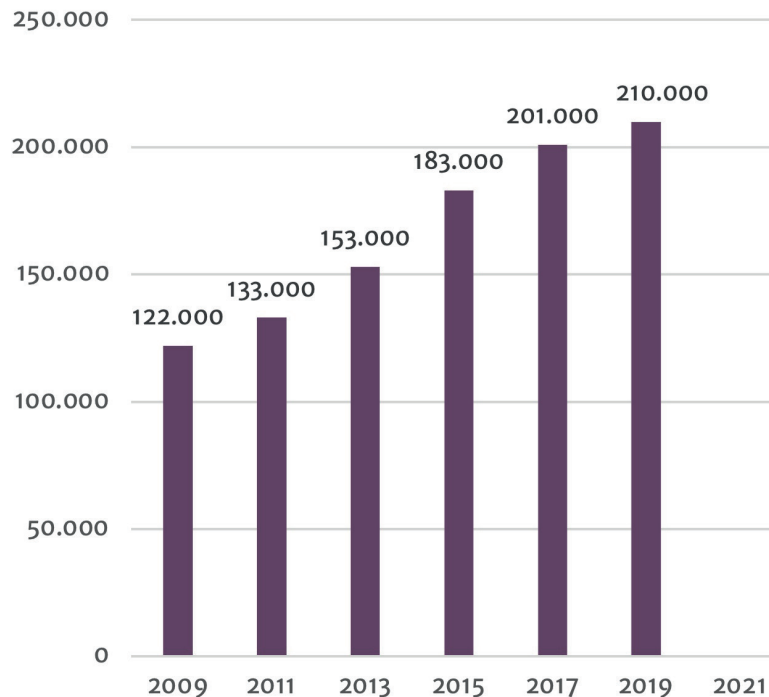
De stand van zaken in de fitnesssector kun je ook aflezen aan het aantal fitnessclubs. Er kan flink worden gediscussieerd wat nou precies een fitnessclub is. Het mag duidelijk zijn dat een definitie zeer bepalend is voor de uitkomst qua aantallen. Zowel IHRSA als EuropeActive/Deloitte hanteren de volgende omschrijving: "A fitness club is defined as a facility that contains a health and fitness room with resistance training and (optional) cardiovascular equipment. The facility must be open to the general public on either a pay-per visit or membership basis (IHRSA, 2020; EuropeActive/Deloitte, 2020)." Dit betreft dus een ruime definitie waar feitelijk boutique studio's eveneens onder vallen. Uit het onderzoek van Middelkamp en anderen (2019) bleken er 2.101 boutique studio's in Nederland te zijn. Dat maakt het waarschijnlijk dat het aantal van 2.084 clubs in Nederland (afbeelding 1.6), in werkelijkheid veel hoger is.

Regio	Totaal aantal clubs
Noord-Amerika	47.957
Europa	63.644
Azië-Pacific	25.140
Latijns-Amerika	61.374
Midden-Oosten & Noord-Afrika	5.969
Zuid-Afrika	1.092
Totaal	205.176

Afbeelding 1.4: overzicht van fitnessclubs wereldwijd (IHRSA, 2020).

Om de cijfers in historisch perspectief te plaatsen: in 2009 turfde IHRSA 122.000 clubs wereldwijd. Dit aantal is in 2017 opgelopen tot 201.000 clubs. En in 2019 rapporteert de wereldwijde brancheorganisatie een totaal van 210.000 fitnessclubs. Zie afbeelding 1.5 voor een overzicht.

In het Global Report van IHRSA in 2021 ontbreken helaas de clubaantallen van dat jaar.

Afbeelding 1.5: groei van fitnessclubs wereldwijd (IHRSA, 2009-2021).

Voor een overzicht van Europese aantallen, zie afbeelding 1.6. Let op: dit zijn dus de cijfers van voor de COVID-19 pandemie.

Land	Totaal aantal clubs
Duitsland	9.669
Groot-Brittannië	7.239
Frankrijk	4.540
Spanje	4.743
Italië	7.760
Nederland	2.084
Polen	2.754
Rusland	3.900
Zweden	1.702
Noorwegen	1.228
Oostenrijk	1.229
Finland	1.824
Denemarken	1.426
België	900

Afbeelding 1.6: overzicht van fitnessclubs in Europa (IHRSA, 2020).

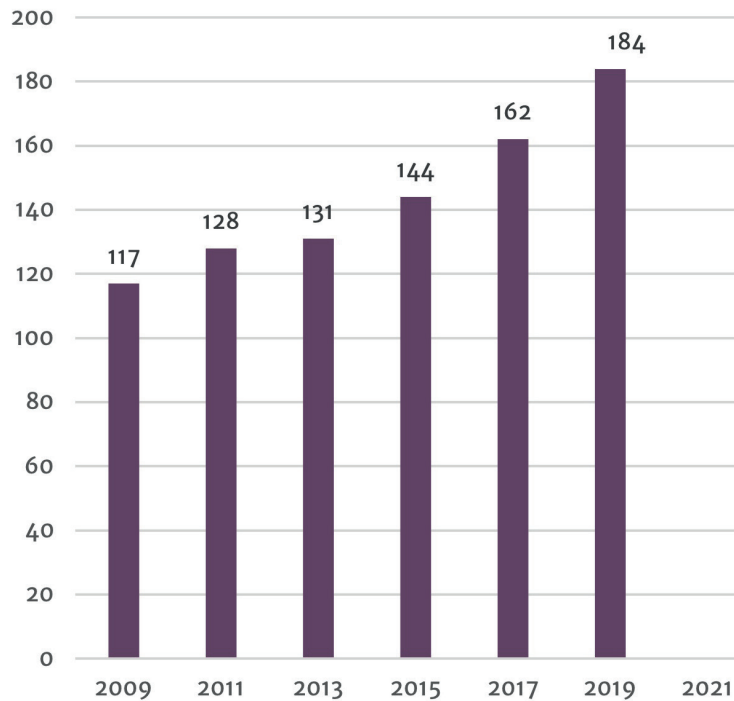
1.4 Leden

Ook voor wat betreft het aantal leden zie je dezelfde discussie terug als bij de clubs. Eerst maar weer eens de definitie: “A member is defined as a person who pays membership fees (e.g. monthly or annually) to a fitness club (IHRSA, 2020; EuropeActive/Deloitte, 2020).” Vanuit deze omschrijving komen de getallen uit afbeelding 1.7 naar voren. Het totaalaantal fitnessclubleden wereldwijd is gegroeid naar ruim 184 miljoen in 2020. Het gemiddeld aantal leden per club is gedaald van 981 leden in 2008, naar 866 leden per club in 2017, naar een kleine 900 in 2020.

Regio	Totaal aantal leden
Noord-Amerika	9.669
Europa	7.239
Azië-Pacific	4.540
Latijns-Amerika	4.743
Midden-Oosten & Noord-Afrika	7.760
Zuid-Afrika	2.084

Afbeelding 1.7: overzicht van ledenaantallen in clubs wereldwijd (IHRSA, 2020).

In afbeelding 1.8 krijg je net als bij het aantal clubs een terugblik op de groei qua ledenaantallen vanaf 2009. Het beeld is wederom een stabiele groei, in ieder geval tot de start van de COVID-19 pandemie. De ledenaantallen van 2021 ontbraken helaas in het Global Report van IHRSA van 2021.

Afbeelding 1.8: groei van fitnessclubleden (in miljoenen) wereldwijd (IHRSA, 2009–2021).

Voor wat betreft de veertien grootste landen in Europa, zie je in afbeelding 1.9 een overzicht van ledenaantallen in fitnessclubs. Duitsland is koploper met Groot-Brittannië als sterke nummer twee. Nederland scoort hoog, met name als je de omvang van de bevolking meeneemt.

Land	Totaal aantal leden
Duitsland	11.660.000
Groot-Brittannië	10.390.000
Frankrijk	6.190.000
Spanje	5.508.000
Italië	5.510.000
Nederland	3.000.000
Polen	3.050.000
Rusland	3.300.000
Zweden	2.246.000
Noorwegen	1.171.000
Oostenrijk	1.125.000
Finland	951.000
Denemarken	1.098.000
België	882.000

Afbeelding 1.9: overzicht van ledenaantallen in clubs in Europa (IHRSA, 2020).

Een andere methodiek om een uitspraak te doen over het aantal fitnessers in Nederland, is via algeheel sportdeelname onderzoek. NOC*NSF (2020) meet het aantal sporters en ook fitnessers aan de hand van de Sportdeelname Index (SDI). Sinds 2013 wordt de sportdeelname maandelijks gemeten onder Nederlanders van vijf tot en met tachtig jaar. De SDI is gebaseerd op de Richtlijn Sportdeelname Onderzoek (RSO). Sporters zijn mensen die gedurende één maand of langer, vier keer of vaker hebben gesport. De woordelijke afwijking van de RSO is dat in deze rapportage de term sporters wordt gebruikt voor wekelijkse sporters (vier keer per maand of vaker) in plaats van maandelijks sporters (minimaal één keer per maand), zoals beschreven in de RSO. In 2019 resulteert dit in 2.997.000 fitnessbeoefenaars.

Apart worden nog genoemd; fitness in een groep met 834.000 en yoga met 513.000 beoefenaars. Een totaal dus van 4.344.000 fitnessers in Nederland.

Tot slot nog een overzicht van de leden van de top 20 grootste fitnessketens in Europa. Zie afbeelding 1.10 (EuropeActive & Deloitte, 2021). Basic-Fit heeft de topositie overgenomen van McFit (RSG group), met in totaal 2,2 miljoen leden in 2019. Het ledental is met ruwweg 10% gedaald tijdens de COVID-19 pandemie. Inmiddels is het ledental van Basic-Fit weer gestaag aan het stijgen, onder meer door de vele nieuwe clubopeningen (meer dan 1.000 clubs open). Naast Nordic Wellness is ook Puregym in de COVID-periode juist aanzienlijk gestegen, maar dit komt door de overname van Fitness World in Denemarken (zo'n 180 clubs).

Rank	Operator	Total members		Membership growth	
		2019	2020	change (abs)	change %
1	Basic-Fit	2,220,000	2,001,000	-219,000	-10.0%
2	RSG Group ¹	2,050,000	1,856,000	-194,000	-9%
3	PureGym	1,135,000	1.451,000	316,000	27.8%
4	clever fit	950,000	851,000	-99,000	-10%
5	FitX	783,000	756,000	-27,000	-3.0%
6	SATS Group	687,000	628,000	-59,000	-9%
7	The Gym Group	794,000	578,000	-16,000	-27%
8	Friskis&Svettis ²	547,000	498,000	-49,000	-9%
9	Migros Group	465,000	498,000	-64,000	-14%

3. De fitnessclubs nader bekeken: het aanbod

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden resultaten van analyses gepresenteerd op data die zijn verzameld via surveys onder Nederlandse ondernemers in de fitnessbranche. In tegenstelling tot eerdere trendrapporten was er sprake van een veranderde situatie. De gehele wereld en dus ook de fitnessbranche, ondervond ernstige invloed van het coronavirus. Beperkende maatregelen voor toegang tot fitnesscentra, limieten van het aantal bezoekers en zelfs volledige lockdowns van alle binnenlocaties bepaalden het beeld in de afgelopen jaren.

Deze situatie zette NL Actief aan om met enige regelmaat korte peilingen te houden onder hun leden. Dit om de omvang van de impact in kaart te brengen, maar ook om snel actuele informatie en bewijslast te verzamelen voor de gesprekken die de brancheorganisatie voerde met ministeries. Deze gesprekken toonden aan hoe groot de actuele schade was aan de branche en de informatie die via de peilingen werd verzameld hielp om de noodzaak om weer open te mogen te bepleiten.

In de afgelopen periode zijn er vier korte peilingen afgenomen:

- Februari 2021
- Juli 2021
- Oktober 2021
- Februari 2022

Het doel van de peilingen was tweeledig:

1. Inzicht krijgen in kengetallen van de coronaperiode vanuit de aanbodzijde (leden, omzet, incasso's, gebruik van ondersteuningsregelingen, personeel, etc.).
2. Inzicht krijgen in aanpassingen, trends, ontwikkelingen en verwachtingen voor de coronaperiode en daarna.

In de komende paragrafen worden de bevindingen besproken.

3.2 Methode

Om informatie voor bovenstaande doelen te verzamelen werden er vier verschillende vragenlijsten ontwikkeld die aandacht schonken aan verschillende aspecten. Zoals de ontwikkeling van het aantal leden, de omzet, en het wel of niet gebruikmaken van de steunmaatregelen. Ook werd achterhaald op welke wijze het product werd aangepast aan de maatregelen en in de laatste peiling werden de vertegenwoordigers van de clubs ook uitgenodigd om in de toekomst te kijken.

De vragenlijsten werden via een nieuwsbrief verspreid onder alle leden van NL Actief, met het verzoek om via een weblink de vragenlijsten in te vullen. In elke periode werd minimaal één herinneringsoproep gedaan teneinde de respons op de vragenlijst te verhogen. Uiteindelijk bleek de respons op de peilingen er als volgt uit te zien:

- Peiling februari 2021: 128 respondenten
- Peiling juli 2021: 90 respondenten
- Peiling oktober 2021: 108 respondenten
- Peiling februari 2022: 119 respondenten

De genoemde aantallen respondenten werden uiteindelijk meegenomen in de analyses, waarover in de rest van dit hoofdstuk verslag wordt gedaan.

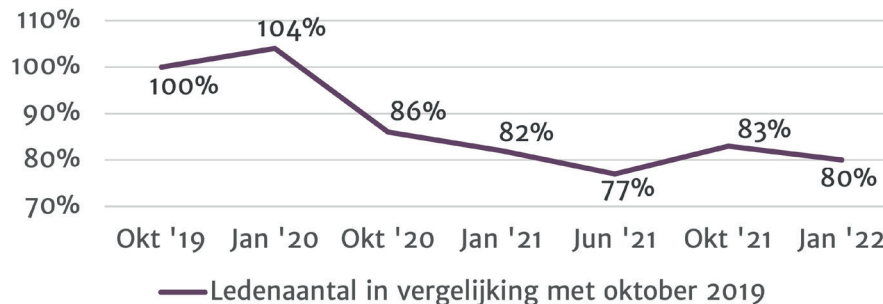
3.3 Resultaten

In deze paragraaf worden de analyseresultaten besproken. Bij sommige items betrof het een analyse van gegevens die bij één peiling werden verzameld, maar soms was het een analyse op basis van gegevens uit meerdere of alle vier de peilingen.

Leden

Het eerste item dat aan de orde komt is de ontwikkeling van het ledenaantal in de periode van oktober 2019 (voor het begin van de coronaperiode) tot en met januari 2022 (nadat de derde lockdown was afgelopen). Omdat bij elke peiling naar het ledenaantal op verschillende momenten werd gevraagd was het mogelijk om de ontwikkeling over de gehele periode te beschrijven.

Tussen oktober 2019
en oktober 2020
hadden 80% van de
clubs een ledenverlies.

Afbeelding 3.1: ledenontwikkeling van clubs op basis van alle vier de peilingen.

Het ijkpunt voor de ontwikkeling was het ledenaantal op 31 oktober 2019. Aanvankelijk was er nog sprake van een lichte stijging tussen oktober 2019 en januari 2020, overeenkomstig de normale seizoenspatronen waarbij er een verhoogde instroom is in januari. Daarna werd de invloed van corona duidelijk.

In de periode tussen oktober 2019 en oktober 2020 nam bij 17% van de clubs het ledenaantal toe; het merendeel van de clubs (80%) liet echter een afname van het ledenaantal zien. Gemiddeld kwam de ledendaling voor de gehele groep uit op 14%. In de periode tussen oktober 2020 en juni 2021 nam weliswaar bij 28% van de clubs het ledenaantal toe, maar nog altijd bij een groot deel van de clubs, namelijk 70%, was er een afname van het ledenaantal. Gemiddeld voor alle clubs bedroeg de daling een extra 9 procentpunten ten opzichte van oktober 2020.

Afbeelding 3.2: overzicht van de ontwikkeling van het aantal leden bij de clubs tussen oktober 2019 en juni 2021.

Als de periode oktober 2019 – juni 2021 in beschouwing wordt genomen (afbeelding 3.2), dan nam bij 10% van de respondenten het ledenaantal toe, waarvan bij 5% dat wellicht te danken was aan het feit dat ze net waren begonnen in oktober 2019. Daarentegen lieten bijna 9 van de 10 clubs (89%) een afname van het ledenaantal zien sinds oktober 2019. Gemiddeld kwam de ledendaling uit op 23%, met een uiterste van 81%. Maar liefst 53% had een ledenverlies van meer dan 20%; meer dan een kwart (27%) verloor meer dan 30% van hun leden.

Zoals zichtbaar in afbeelding 3.1 was er in de periode tussen juni 2021 en oktober 2021, een periode zonder lockdowns, sprake van een licht herstel en groeide het ledenaantal gemiddeld met 6% naar 83%. Toch was met die stijging het ledenaantal nog niet terug op het niveau van oktober 2020 (86%).